

حسین فلاح خوش‌مشرب از آغاز ثبت‌نام هفتمین دوره مسابقات جشنواره قرآنی فجر خبر داد.

دبیر هفتمین دوره مسابقات این جشنواره گفت: ثبت‌نام مرحله مقدماتی این مسابقات آغاز شده‌است، این جشنواره به شکل ملی در سراسر کشور و برای عموم مردم به صورت حضوری، تلفنی و مجازی برگزار می‌شود و علاقه‌مندان در همه سنین و از هر جای کشور می‌توانند در این مسابقات

آغاز ثبت‌نام مسابقات جشنواره قرآنی فجر

فلاح افزود: مرحله مقدماتی این مسابقات از ۱۵ دی ۱۴۰۲ آغاز و تا ۳۰ دی ماه ادامه دارد. ضمناً مرحله نهایی این مسابقات در دهه مبارک فجر از بین راه‌یافتگان به بخش نهایی برگزار می‌شود. کلیه علاقه‌مندان به شرکت در این مسابقات می‌توانند تا ۳۰ آذر برای ثبت‌نام کلمه مسابقه را به سامانه ۱۰۰۰۰۱۰۰۰ پیامک بزنند یا به پایگاه اینترنتی دارالقرآن خانه کاریز www.ketabequran.ir مراجعه کنند.

در گفت‌وگو با سیدعباس سیدصدرالدینی؛ شاعر و ذاکر اهل بیت (ع) به مناسبت ایام فاطمیه مطرح شد

روضة‌های خانگی؛هدایتگر و شورانگیز

علی‌مقاره‌ری
گروه فرهنگ و هنر

ایام فاطمیه ویژگی خاصی دارد. بانوان و خانواده‌ها در هیات‌ها و روضه‌های خانگی به احیای امر اهل‌بیت(ع) می‌پردازند. با وجود برگزاری مجالس چشمگیر همچنان رونق گردهمایی‌های خانگی بانوان برای پاسداشت مادر هستی و یاد ایشان از دیرباز فضایی مخصوص به این‌ایم بخشیده. از این رو به شیوه و شکل برگزاری چنین آیین نیک و پسندیده‌ای یعنی روضه‌های خانگی نگاهی انداختیم و در گفت‌وگو با یکی از بانیان برپایی و اداره مجالس خانگی که خود شاعر و مداح اهل‌بیت(ع) است به ابعاد و تأثیرات این برگزاری‌های مهم نوری تاباندیم. سیدعباس سیدصدرالدینی، ذاکر اهل‌بیت(ع) و کارشناس پرورشی، یکی از چهره‌های خاندان سیدصدرالدینی است. ساداتی که از دیرباز ذاکر و خادم اهل‌بیت(ع) بوده‌اند. نظر به آشنایی دیرین وی با جلوه‌های بزرگداشت مقام اهل‌بیت(ع)، احیای امر آنان و برگزاری مجالس‌شان درباره شیوه برپایی روضه‌های خانگی و آثار و برکاتش با این شاعر و مداح اهل‌بیت(ع) به هم سخنی پرداختیم. ازجمله آثار وی می‌توان به آسیب‌شناسی مداحی، دیپاچه ظهر آفتاب، ماه در مه، سوگواره شعر عاشورایی، شکوفه در پاییز (کنگره شعر عاشورایی)، دو مجموعه شعر ضریح‌گمشده یا حضرت

فاطمه در شعر فارسی با همکاران، علی امیر

عشق و عدالت یا امام‌علی

در شعر فارسی و

... اشاره کرد.

ویژگی‌های فرهنگی و آیین‌ها و بایدهای عرفی در مناطق کشور باعث شده‌شکل و شیوه‌ای از بزرگداشت امر اهل‌بیت(ع) باتوجه به معذوریت‌های خانواده‌ها به‌ویژه بانوان، سنت‌شود که آن را با عنوان روضه‌های خانگی می‌شناسیم. به مناسبت ایام فاطمیه از صفای روح‌پرور و برکات این مجالس و دلیل برپایی مستمرشان یگوئید.

روضه‌های خانگی از مؤثرترین و کارآمدترین برگزاری‌هایی است که مبانی دینی را تبیین و روشن می‌کند. در فرایند این برگزاری، مباحث دینی رسماً در نهاد حاضران به‌ویژه کودکان و نوجوانان می‌نشیند و عمیقاً در آنها درونی می‌شود، چون به تجربه رسیده که این تأثیرگذاری بسیار مهم و سرنوشت‌ساز است. از این رو تا جایی که اطلاع دارم، مسیحیان از همین آیین ویژه ایرانیان الگوبرداری کرده‌اند؛ کشیش و واعظ با دسته‌گل (یا هدایایی به فراخور حال و محل) به خانه‌های مردم سر می‌زنند و با الهام از چارچوب و مفاد همین روضه‌های خانگی ما تبلیغ مسیحیت می‌کنند. معصومان توصیه کرده‌اند پیش از آن‌که بیگانگان بتوانند ذهن و عقل فرزندان‌تان را برپایند و مال خود کنند به پرورش آنها بپردازید. امر اهل‌بیت(ع) را که به فرموده خدش‌ان به فرزندان‌مان بیاموزیم واقعا در برابر دیگر ذهنیت‌ها بی‌همه می‌شوند و این آموزش و پرورش در خانواده نقش اثربخش‌تری دارد. برای احیای امر اهل‌بیت(ع) که سفارش امام‌زجاج) است یکی از کارها همین برپایی مجلس‌های خانگی است که سخنران به فراخور توانایی و ذاکر باتوسلات و شعرهای مناسب می‌تواند مطالب را باوقوت منتقل کند. به‌ویژه که اثرات روح‌دوی این روضه‌ها بر کودکان و نوجوانان پایدار و مانداست. حدیث داریم علمی که در کودکی آموزش داده شود مانندنقشی که بر سنگ حک می‌شود، ماندگار خواهد بود. همچنین این همه سفارش داریم به بهره‌بردن از برکاتی که در چنین مجالسی نازل می‌شود یا بنا به حدیث، ذکر علی عبادت است و اهل‌بیت(ع)، کلمه، تورو واحد هستند، پس این روضه خانگی، عبادتگاه است که علاوه بر آموزش و انتشار آموزه‌های دینی، کسب معنویت و پرورش روح از اثرات آن است.

به شعرهای مداحی و بایدها و نیاید‌های‌شان بپردازیم.

هدف اصلی نوحه‌ها، سروده‌ها، مدحیات و مرثیه‌ها القا و ارسال یک پیام است و هدف مداح نیز به‌ظهور رساندن آن معناها و تجلی تأثیر این شعرها در مخاطبان است. پیام شعرها باید بدون هرگونه خلل باشد، مثلاً از اطلاعات راستین تاریخی و اندرزهای بایسته یا روایات صحیح برآمده باشد تا قدرت

تأثیرگذاری رسانه‌شعربیشتر آشکار شود. از قول معصوم داریم که هرکسی یک بیت برای اهل‌بیت(ع) بسراید بهشت برایش واجب می‌شود که این سفارش‌ها نشانگر اهمیت بالای قضیه است، با رهبر معظم انقلاب می‌فرمایند گاهی یک قطعه شعر، کار چند ساعت سخنرانی را انجام می‌دهد که این حرف مهمی درباره اهمیت شعر است. همچنین پیامی که در لباس و کسوت هنر ارائه می‌شود به‌خاطر سازگاری با فطرت زیبا و زیبایسند ما تأثیرگذاری ژرف‌تری خواهد داشت. به‌قرآن بشگردید چه‌توازن و تقارن و آهنگ و زیبایی ویژه‌ای دارد که البته بسیار فراتر از شعر و انواع ادبی است؛ اعجاز الهی است.

از تفاوت اشعار مذهبی گذشته با امروز

نگذریم؛ چگونه با وجود دیرینگی مجالس و

برپایی‌های مذهبی، دم‌ها و نوحه‌ها مانایی نداشته و چندان به‌دست‌مان‌رسیده؟ نوحه‌ها و دم‌ها از دیرباز اگر صرفاً احساسی نبود و درونمایه عمیق داشت، به‌عبارتی بنیان مرسوم‌ی داشت بی‌شک ماندگار ی‌ایسینه به‌سینه نقل می‌شد، درونی بود که شعر از فهم عمومی

برش

روضه‌های خانگی در برابر یورش نرم فرهنگی

روضه خانگی در گذشته‌ها، هنتگی و دهگی و ماهانه در خانه‌ها برگزار می‌شد. برخی برگزاری‌ها خصوصی بود، یعنی تنها برای اهل خانه همراه با پیوندان (خویشاوندان)، نزدیک برگزار می‌شد. ولی برخی روضه‌های خانگی با دعوت عموم به‌بسته به امکانات اهل خانه از ده‌ها تا صدها نفر شرکت می‌کردند. اکنون روضه‌هایی داریم که برگزاری‌شان نزدیک به ۸۰ سال تا یک سده (قرن) ادامه داشته و البته این مجالس قدیمی کم‌شمار نیستند. نباید از برکات چنین آیین‌های ریشه‌داری غافل ماند به‌ویژه در این دوران که یورش نرم فرهنگی با هدف گزند رساندن به ریشه‌های هویتی و مذهبی ما مستمر و بزنامه‌ریزی‌شده کوشش‌ها دارد که نه‌تنها ما را بلکه به‌ویژه نسل آینده‌دارمان را از درون تهی سازد.

جدا مانده بود. شعر شاعر فقط در انجمن‌های ادبی و محافل خصوصی خوانده می‌شد و در رگه‌های ارتباطی جامعه جاری نمی‌گشت که همین موضوع سبب شد دوره بازگشت ادبی پدید بیاید و با بالاشینی شعرها کاسته شود؛ اما این روند به‌ابتدال کشید و نتوانست همسطح شعور عموم بدرخشد و شعور عمومی را ارتقا دهد، برعکس بسیار فروافتاده و دم‌دستی و سطحی شد. این‌که اشعار آیینی در گذشته برتر بودند یا اکنون، پژوهشی جامع می‌طلبد. با نگاهی به متون قدما البته با نگاهی سختگیرانه که به دوری بپردازیم می‌بینیم که دو شاعر بر چکاد شعر آیینی برآمده‌اند و همچنان از گذشته پرچمدارند؛ یکی محتشم کاشانی و دیگری عثمان سامانی، هرچند شاعرانی مانند وصال

و ... سروده‌هایی دارند اما این دو فرامزدرتند. محتشم البته به‌خاطر ترکیب‌بند عاشورایی یگانه‌اش مانا شده که پس از او خیزش ترکیب‌بندسراییه به‌ویژه با رویکرد عاشورایی راه افتاد. در یکی از مصاحبه‌های علامه جعفری آمده که وی در مُضایی عراقی(مهمان پذیر کتیبه‌محتشم را رُیخته می‌بیند، می‌پرسد مگر شما فارسی می‌دانید؟ پاسخ می‌شوند نخیر اما در این کلمات یک نورآینتی هست که جذب‌مان کرده! شعر محتشم، انگار قدسی است. یادام هست پس از انقلاب خواستند کتیبه‌های عزاداری (مُحرمی) را تغییر دهند؛ شعر محتشم را برداشتند، که استقبال نشد. همین خودش پیام است. هروقت در مجلسی شعر محتشم را می‌خوانم واقعا تأثیر و شورانگیزیش را در مجلسیان می‌بینم؛ انگار که این شعر از جایی فراتر تأیید شده است. ما شاعرانی مانند فواد کرمانی و فتح... قدسی یا وحدت‌کرمانشاهی هم داشتیم. متفاوت‌اد مدح امام‌علی(ع) دارد؛ من را قبله رو کنم/ نظر به سوی او کنم/ اقامه نماز را/ به‌گفت‌وگوی او کنم ... شعرهای وحدت اندک است اما در زبان ذاکران خیلی چرخ می‌خورد. هماهنگی پیام و فرم هرقدر بیشتر باشد و به‌هم کمک کنند، شعر آیینی ماندگارتر است.

از برخی تجربه‌ها در فضای شعر آیینی یاد کنیم.

مؤمنان از علامه طباطبایی(ره) نقل کرده‌اند در منزل‌شان هنگام روضه حضرت علی‌بن‌حسین (علی‌اکبر) وقتی ذاکر به این بیت شعر ایرج‌میرزا رسید، چند بار علامه با گریه به مداح گفتند تکرار کن! سپس فرمودند کاش ایرج‌میرزا این بیت را به من می‌داد و من تفسیر المیزانم را به او می‌دادم. علامه طباطبایی(ره) افزود: بودند؛ کسی که این بیت را درباره علی‌اکبر امام حسین(ع) می‌گوید من نمی‌توانم توهم این معنا را حتی داشته باشم که آقا سیدالشهدا فردای قیامت نسبت به او بی‌تفاوت باشد؛ «بعد از پسر، دل بدر آماج تیر شد/ آتش زدند لانه مرغ پریده را». هستند در میان شعرای آیینی امروز که به‌سوی اوج حرکت می‌کنند. سیدحمید برقی رو به رشد است و مثل همه شاعران فراز و فرود دارد. در کتاب «توفان وازه‌ها» برای حضرت زینب(س) همچنین دو پسرشان آورده؛ قاصت، کمان کند که دو تا تیر آخِرش / یکجا سیر شوند برای برادرش. یابرای ارعین از شفق مشهدی؛ ما را که غیر داغ غمت برچین نبود/ نگذشت لحظه‌ای که دل ما غمین نبود/ ده‌روزه فراق تو عمری به ما گذشت/ یک عمر بود هجر تو یک ارعین نبود. یا سعید بیابانکی که شعر عصر عاشورای او نیز اثری دارد؛ دشت یی لعبدی کم‌کم پیکر خورشید را/ بر فراز نیزه می‌بینم سر خورشید را/ نیمی از خورشید در سیلاب خون افتاده بود/ ساربان می‌بردیم دیگر خورشید را. شعرهایی از معلم دامغانی (روزی که در جام شفق، مل کرد خورشید/ بر خشک چوب تیره‌ها گل کرد خورشید ... و سروده‌هایی از قزو به یافید(کرلارد کرلای می‌ماند اگر زینب نبود) ... یادماندنی اند؛ اینها چند شاخه بود از خرمنی.

نیاید از برکات آیین‌های مانند روضه خانگی در پرورش نرم فرهنگی غافل ماند

پرسه در کوچه‌های مجازی

عطیه عیار / نویسنده و مترجم

«۵» یا «کسره»، مسأله این است!

مجموعه‌ای بود به نام ممیزی! به زبان طنز به ایرادهای عجیب و بنی‌اسرائیلی ممیزی‌های

فرهنگی در حوزه شعر و ترانه می‌پرداخت. یکی از به یادماندنی‌ترین قسمت‌های این مجموعه، بررسی ترانه «هر بار این درو محکم نبند نرو» اثر ماکان بود. انکار این قسمت را ساخته بودند برای خالی کردن همه حرص‌های‌مان از ترانه‌های سیخف تخدیری که فقط به درد پخش در ماشین، مهمانی و پارتی می‌خورد تا دوپس دوبسی به موقعیت اضافه‌کند.

جناب ممیز تقریباً همه آن ۱۵ دقیقه را صرف این می‌کند تا اشکالات ویرایشی، ادبی و وزنی شعر را به یکی از خواننده‌ها حالی کند. وقتی همه اشکالات تمام می‌شود، تازه به محتوا و مفهوم شعر می‌رسد که در عملی متهورانه آن را کلاپاره می‌کند، بگذریم.

خبری از شورای نگهبان آمد، مبنی بر این که یکی از لوايح ۷۰ ماده‌ای مجلس را با ۲۲۲ ایراد به مجلس برگردانده است. بعضی از این ایرادها مربوط به ابهام موارد مطرح شده یا مغایرت با قانون اساسی بوده است. تا اینجا حرفی نیست اما آنچه مثل علامت خطری در جلوی چشمانم جلو و عقب می‌شد ۱۱۶ مورد ایراد شکلی و ویرایشی بود. به عبارت دیگر، نصف ایرادهای وارده شورای نگهبان شامل غلط‌های تایپی، املایی و ادبی نویسندگان لایحه است. یعنی در هر ماده این لایحه، حداقل یک غلط ویرایشی و شکلی را قرمز کرده‌اند! به این فکر می‌کنم که نماینده‌های اینسوده این لایحه چه کسانی بوده‌اند؟ سطح تحصیلات‌شان چقدر است؟ دیگر حداقل لیسانس را که دارند. قطعا فوق لیسانس و دکترا هم بین‌شان هست. همان عنوان‌هایی که موقع تبلیغات برای کسب رأی با درشت‌ترین اندازه خط بالای بنرها و پوسترهای‌شان می‌زنند. آیین این همه تحصیلکرده به مجلس راه یافته یک نفر نبوده که بلد باشد یک متن ساده به زبان فارسی بنویسد؟ آیا بعد از نوشتن فرصت نداشته‌اند حداقل یک دور بازخوانی کنند؟

آن روزی که همه دل‌خوشگان زبان و ادبیات فارسی داد می‌زدند با گسترش شبکه‌های اجتماعی و افزایش تبادل پیام‌های متنی معلوم شده چقدر سواد نوشتاری ما ضعیف است، همه خندیدند. از ضعیف و کبیر گفتند حالا این همه مشکل در این مملکت روی زمین مانده، شما مشکل‌تان این است که «ه کسره رعایت نشده یا به جای «ذ» نوشته‌اند». از همان روز اگر نسبت به درست‌نویسی و مهارت نوشتن دانش‌آموزان و حتی دانشجویها در همه سطوح توجه می‌شد، الان نگران بی‌سوادی در حد نماینده مجلس نبودیم. زمان کمی هم نیست. اگر از سال‌های رواج فیسبوک و وایبر هم حساب کنیم، ۱۵ سال است که ما با این معضل فرهنگی مهم و بزرگ روبه‌رو هستیم و هیچ متولی فرهنگی مربوطی برای حل این موضوع تلاشی نمی‌کند.

به غیر از اقدامات شخصی و خصوصی که ناشی از غیرت خود گویش‌وران زبان مظلوم فارسی بوده، می‌توان همه را محکوم کرد، بدون هیچ‌گونه خلطکشی سیاسی و جناحی و فرهنگی. چه آن مسئول و چه آن جوان دهه هشتادی هرکدام به نوبه خود مقصر هستند. بی‌خیالی مسئولان فرهنگی نباید مجوزی باشد برای بی‌تفاوتی معلمان و حتی والدین، همه باید به این باور برسیم که حفظ همه ارکان زبان فارسی چه ظاهر و چه باطن آن پیوند مستقیم با حفظ عرق و علاقه همه ایرانی‌ها به وطن‌شان دارد. این زبان بل ارتباطی ما با گذشته، تاریخ و فرهنگ‌مان است. اگر قطع‌شود، بازسازی آن اگر محال نباشد، یکی از سخت‌ترین کارهاست. پس تا زمانی که هنوز فرصت هست یا چند آجر درشتش کرد، آستین‌ها را بالا بزنیم.

با آن نماینده‌های بی‌سواد چه کار کنیم؟ کاش در کنار همه بررسی‌ها موقع رأی دادن به سوادشان هم می‌شد توجه کرد.

نماهنگ

غزه پیروز

قطعه «غزه پیروز» با شعری از علیرضا قزوه و با صدای ستار سهرابی در تمجید از مردم غزه و حمایت از رزمندگان حماس رونمایی شد. این‌قطعه توسط فرهاد برنجان آهنگسازی شده‌است.

غزه پیروز من غصه جانسوز من؛ قصه بیداری‌ام ورد شب و روز من/ سلام سلام، خون شهدان تو داده دوباره ثمر، موسم فتح و ظفر آمده بار دگر/ فاتح میدان تویی، زاده ایمان تویی، غزه مظلوم/ قصه‌هر روز، غزه پیروز

سومین جشنواره ادبی فلسطین

فراخوان سومین دوره جشنواره ادبی فلسطین توسط دبیرخانه این رویداد منتشر شد.

«سومین جشنواره ادبی فلسطین» که جشنواره‌ای مردمی و غیردولتی و از زیرشاخه‌های جایزه جهانی فلسطین است، با هدف شناسایی و معرفی برترین و جدیدترین آثار ادبی منتشرشده شاعران، نویسندگان و ناشران ایرانی با موضوع فلسطین و غزه، مقاومت و آزادی قدس شریف برگزار می‌شود. در سومین دوره جشنواره ادبی فلسطین، برترین آثار تولیدشده با موضوع فلسطین و غزه، مقاومت و آزادی قدس شریف که پیش از این چاپ و منتشر نشده‌اند، بررسی و انتخاب خواهندشد. در این جایزه، آثار در شاخه‌های داستان و شعر بزرگسال، داستان و شعر کودک و داستان کوتاه (داستانک) بررسی می‌شود. همچنین به برگزیدگان این جشنواره به ترتیب: نفرات اول ۱۰ میلیون تومان، نفرات دوم هشت میلیون تومان، نفرات سوم پنج میلیون تومان به همراه اهدالوح تقدیر اهدا می‌شود. علاقه‌مندان برای شرکت در سومین جشنواره ادبی فلسطین می‌توانند آثار خود را حداکثر تا پایان بهمن امسال با ذکر مشخصات کامل شامل نام، نام خانوادگی، کد ملی، سن، تحصیلات، نشانی کامل پستی، ایمیل، تلفن منزل و همراه، به نشانی الکترونیکی ۱۳۹۳@anjomanghalam@gmail.com ارسال کنند.

پیشخوان

بررسی

«بیست مقاله قزوینی»

دومین نشست از سلسله نشست‌های «صد کتاب ماندگار قرن» با بررسی کتاب «بیست مقاله قزوینی» از مجموعه پژوهش‌های علامه محمد قزوینی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران برگزار می‌شود. این سلسله نشست‌ها که به بررسی و معرفی صد

کتاب مؤثر و مهم تألیفی یک صدسال اخیر اختصاص دارد، امروز یکشنبه ۱۲ آذر، از ساعت ۱۵ در محل اندیشگاه فرهنگی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران برگزار می‌شود. در این نشست تخصصی سیدصادق سجادی، پژوهشگر تاریخ و متون و بهرام پروین گنابادی، پژوهشگر زبان و ادب فارسی درباره کتاب بیست مقاله قزوینی علامه قزوینی صحبت می‌کنند. مجموعه مقالات علامه قزوینی (۱۳۲۸ - ۱۳۵۴) توسط دکتر پورناوود در زمان اقامت در هند، جمع‌آوری شده‌است. این مقالات ادبی، تاریخی پیش از این در مجلات و نشریات اروپا و ایران به چاپ رسیده بود. جلد دوم این کتاب هم توسط دکتر عباس اقبال سال ۱۳۱۳ تدوین شده‌است. نخستین نشست از سلسله نشست‌های معرفی صد کتاب ماندگار قرن به معرفی دو کتاب «تاریخ پیامبر اسلام»، اثر محمدابراهیم آیتی و «نثر طلویی؛ دایره‌المعارف لغات قرآن کریم» اثر علامه ابوالحسن شعرانی اختصاص داشت.

